

Häiriöitä aiheuttavat muutokset maisemassa

Selvitys maisemahäiriöistä

Uudenmaan liitto 2014
Jaakonaho Mari | Muhonen Matleena

ESITYKSEN SISÄLTÖ

JOHDANTO
MAISEMAHÄIRIÖ?

- MAA-AINESTEN OTTO
- METSIEN HAKKUU
- RAKENTAMINEN
- LIIKENNEVERKKO
- ENERGIAVERKOT JA MUU INFRASTRUKTUURI
- TUULIVOIMA

Esitys perustuu *Häiriöitä aiheuttavat muutokset maisemassa* -selvitykseen (2014).

JOHDANTO

- Selvityksessä kuvaillaan maiseman häiriöitä ja niiden syntymistä yleisellä tasolla.
- Lisäksi arvioidaan häiriöiden pysyvyyttä, korjattavuutta ja erityyppisten maisemien kykyä kestää muutoksia.
- Perustuu maastokäynteihin Uudenmaan valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla, julkaistuihin ohjeistuksiin ja aiempiin selvityksiin.

MAISEMAHÄIRIÖ?

- Aiheutuu maisemakuvan laatua heikentävästä toimenpiteestä tai muutoksesta.
- Yleensä korjattavissa oleva tai luonteeltaan tilapäinen.
- Yleisesti laajapiirteinen maisema kestää muutostekijöitä pienipiirteistä paremmin.
- Kaupunkimaiseman sietokyky on maaseutu- ja luonnonmaisemaa parempi.
- Vaikutukset alueen identiteettiin, arvostukseen sekä houkuttelevuuteen.
- Maisemavaurio on maisemahäiriötä pysyvämpi ja huomattavampi muutos maisemassa.

MAA-AINESTEN OTTO

MAA-AINESTEN OTTO

Maisemahäiriö syntyy, kun

- ottamisalueet sijaitsevat näkyvillä paikoilla (teiden varret, ulkoilu- ja virkistysalueet, vesistöt, asutuksen näköpiiri)
- yhtenäinen harjuselänne rikkoutuu tai sorakasat tai -kuopat ilmestyvät maisemaan
- suunnittelu, jälkihoito ja valvonta on puutteellista.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- kallioalueet, arvokkaat geologiset muodostumat kuten harjut sekä niiltä avautuvat näköalat
- rantavyöhykkeet ja pohjavesialueet.

- ✓ Maisemahäiriötä on mahdollista pienentää huolellisella ottopaikan valinnalla, ottamisen suunnittelulla ja ottopaikan jälkihoidolla.
- ✓ Maa-aineslaki (555/1981) ohjaa maa-ainesten ottamista.

METSIEN HAKKU

METSIEN HAKKU

Maisemahäiriö syntyy, kun

- hakkuu tehdään suoraviivaisesti
- avoin maisematila ja näkymät sulkeutuvat umpeenkasvun myötä
- laki- ja reunametsiin jää selviä aukkoja
- puulajivalinnat ovat herkillä alueilla liian yksipuoliset.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- metsäisten mäkien laet
 - avointen viljelyalueiden sekä peltokuvioden reunavyöhykkeet
 - teiden varret
 - näköalapaikat, virkistysalueet ja matkailukohteet.
-
- ✓ Metsien hakkuuseen ja umpeenkasvuun liittyvä häiriö on tilapäinen.
 - ✓ Harvennushakkuilla voidaan parantaa maisemaa ja avata osittain tai kokonaan sulkeutuneita näkymiä.

RAKENTAMINEN

RAKENTAMINEN

Maisemahäiriö syntyy, kun

- rakennetaan ilman kokonaissuunnitelmaa
- uusi rakentaminen ei sovi ympäristöönsä
- rakennetaan epäedullisille paikoille (laakson pohjat, saviset ja soistuneet maa-alueet)
- uuden rakentamisen mittakaava poikkeaa paljon olemassa olevasta rakenteesta.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- avointen viljelylaaksojen ja jokilaaksojen pohjat, pellot, kallioiset selänne- ja rinnealueet sekä rannat
- kulttuurihistoriallisesti ja maisemaltaan arvokkaat alueet.

- ✓ Maisemallisesti merkittävillä laajoilla viljelyalueilla rakentaminen tulisi keskittää laakson reunoille metsän ja pellon rajakohtaan, olemassa olevaan tiestöön tukeutuen.
- ✓ Kaupunkiympäristö ja tiiviisti rakennettu ympäristö kestävät enemmän ympäristöstä poikkeavaa rakentamista kuin vanha perinteinen viljely- tai kylämaisema.

LIIKENNEVERKKKO

LIIKENNEVERKKO

Maisemahäiriö syntyy, kun

- uusi tie rakennetaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön tai avoimeen viljelymaisemaan
- tie lohkaistaan metsäselänteeseen poikki (pysyvä vaurio maisemassa)
- tielinjaus tai siihen liittyvät rakenteet (sillat, kaiteet, liittymät, tunnelit, penkereet) katkaisevat näkymälinjoja
- vanhaa tietä levennetään ja tietasoa nostetaan
- tien, rautatien tai lentokentän aiheuttaman melun torjuntaan ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- laajat, avoimet viljelyalueet ja selänteet.
- ✓ Liikenneverkon synnyttämät uudet maamerkit (esim. sillat) voivat myös vahvistaa paikan henkeä ja alueen tunnistettavuutta.

ENERGIAVERKOT JA MUU INFRA

ENERGIAVERKOT JA MUU INFRA

Maisemahäiriö syntyy, kun

- korkeita mastoja tai isorakenteisia voimalinjoja sijoitetaan luonnon- tai kulttuuriarvojen kannalta merkittävälle alueelle tai asutuksen läheisyyteen
- masto tai muu korkea rakenne kilpailee jonkin muun merkittävän maamerkin (esim. kirkontornin) kanssa
- masto tai muu korkea rakenne hallitsee pienimittakaavaista kyläympäristöä.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- pienipiirteiset, valmiiksi rikkonaiset maisemat
- mäkien lakialueet
- kulttuurihistorialtaan arvokkaat alueet, joiden historiallista maisemakuvaa halutaan säilyttää.

- ✓ Suurpiiteinen, yhtenäinen ja selkeä maisema sekä kaupunkiympäristö sietää uusia suuria rakenteita paremmin kuin pienipiirteinen maisema.

TUULIVOIMA

TUULIVOIMA

Maisemahäiriö syntyy, kun

- tuulivoimala-alue sijoitetaan luonnon- tai kulttuuriarvojen kannalta merkittävälle alueelle tai asutuksen läheisyyteen
- tuulivoimala-alueen rakentaminen metsäiselle alueelle aiheuttaa suoraviivaisia hakkuuaukeita
- voimaloiden käyntiääni tai valojen ja varjojen liike häiritsee lähistön asukkaita.

Herkkiä alueita maisemassa ovat

- pienipiirteinen, jo rikkonainen maisema
- kulttuurihistorialtaan arvokkaat alueet, joiden historiallista maisemakuvaa halutaan säilyttää
- luonnontilaiset, koskemattomat ympäristöt.

- ✓ Yleinen ilmapiiri tuulivoimaa kohtaan on parantunut, kun tietoa tuulivoiman positiivisista vaikutuksista on paremmin saatavilla.
- ✓ Tuulivoimala voi tuoda maisemakuvaan positiivista vaihtelua.

KIITOS!

Arkkitehti

Mari Jaakonaho

mari.jaakonaho@gmail.com

Maisema-arkkitehti

Matleena Muhonen

matleena.muhonen@gmail.com

Kuvat:

©Matleena Muhonen 2013 (MM)

©Mari Jaakonaho 2013 (MJ)

©Heli Vauhkonen 2014 (HV)

©Simon Hewitt 2014 (SH)